GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 44.

We Srodę Dnia 1. Czerwca 1803.

Z Brynu d. 24. Maia.

Ostatni list pod d. 12 t. m. z okolic niższego Donaiu pełen iest pochwał teraźnieyszego rządu belgradzkiego, pod którym zupełna spokoyność przywroconą została, i dopomaga do powrotu zbiegłym z tego miasta mieszkańcom; pomiędzy innemi wspomina Solimana Agę, który tak mężnie w zimie 1801 przeciw buntownikom powstał, ucierał się z niemi w polu i po wsiach, tak dalece, że iednego razu nie zostało się tylko 4 ludzi przy nim, lecz znalazłszy w okolicy kilku przyiacioł, przebił się przez 200 buntownikow, a za Czupri obrawszy dobre stanowisko oparł się w 100 ludzi 600 nieprzyiaciołom, którzy mieli przy sobie ciężką artyleryą, utrzymał mieysce, rozproszył ich i do 20,000 piastrow w zdobyczy zyskał. Nakoniec iest to ten sam, pod którym, iakeśmy w ow czas donieśli, buntownicy konia zabili, on pochwycił uwiązanego konia, nie wiedzieć czyiego, i procz dobrego rzędu, znalazł na nim 3000 piastrów. Ten mąż odważny powrocił d. 5 t. m. do Belgradu i od baszy po przyiacielsku był przyięty.

Tenże list donosi, że iak się pokazało po ostatnich deszczach pięknie w polu, cena zboża spadła tam o 30 od 100.

W tym momencie odbieramy list z Konstantynopola pod d 25, w którym donoszą: Francuzki poseł ienerał Brune, korzysta z nieprzytomności angielskiego posła, częste miewa naradzenia z ministrami Porty i pozyskał ich zupełne zaufanie; lubo rzecz o którą idzie w naywiększey trzymaią taiemnicy, chcą iednak zgadywać iż układaią nowe przymierze. Z resztą nowego posła angielskiego w osobie P. Drumond, codziennie oczekuie Porta. Po odeyściu ostatniey poczty przybyło do tamteyszego portu przeszło 150 kupieckich statkow, iako to rossyyskie, angielskie, austryackie, hiszpańskie, neapolitańskie i raguzańskie, wszystkie prawie po zboże na czarne morze przeznaczone.

Z Medyolanu d. 5. Maia.

Lord Elgin przybył tu pozawczoray powracaiąc z Florencyi.

Tegoż dnia ogłoszono tu urządzenie pierwszego konsula Rzpltey francuzkiey i prezydenta włoskiey Bonaparte pod dniem 25 Grudnia 1802 wydane i 54 artykuły obeymuiące.

Dowiaduiemy ſię z Genui, że w pierwszych dniach tego mieſiąca włożono na okręty ſtoiące w St. Pierre d'Arena transport artyleryi i ammunicyy woiennych przeznaczonych do Porto Ferraio. Dnia 28 Kwietnia 300 ludzi z woyska francuzkiego, które przybyły do Genui zewnątrz Rzpltey włoskiey wsadzono na okręty płynące ku Ponentu.

Z Londynu d. 13. Maia.

Wszyſtko tu u nas poſtać woienną przybiera, bo spodziewamy ſię, że skoro lord Whitworth Paryż opuści, natychmiaſt pożar woyny wybuchnie. Naszemu ambaſſadorowi zlecono ażeby, ieżli nasz ultymat przyięty nie będzie, naydaley we 3 dniach z Paryża wyieżdżał, i z tey przyczyny naydaley dnia 15 t. m. spodziewamy ſię go w Londynie, ponieważ wątpiemy, ażeby rząd francuzki na nasze przystał warunki. Małżonka ambaſſadora aczkolwiek spodziewaiąca ſię blizkiego połogu, iuż z Paryża do Kale przybyła, dokąd iey mąż dziś lub iutro ieſt spodziewany.

Tym czasem ambaſſador francuzki czyni do odiazdu przygotowania. Wczoray po odebraniu z Paryża depeszy kazał u swego poiazdu angielskie koła na francuzkie zamienić, i poiazd okryć ceratą, dziś obrachowywał ſię z kupcami i rzemieślnikami, a na oſtatniey gali u Królowy, ani iego ani batawskiego posła nie widziano. Mowią że skoro tylko nadeydzie tu wiadomość o wyieżdzie lorda Whitworta z Paryża, natychmiaſt ambaſſador francuzki w podroż ſię puści, iuż on nawet i monetę angielską wymieniał.

Całą korrespondencya wczaſie oſtatniey negocyacyi prowadzona, iuż ieſt w druku, i za wybuchnieniem woyny parlamentowi przedſtawioną będzie. Jeſt ona bardzo obszerna, bo iuż 20 arkuszy wydrukowano, a ieszcze wiele pism urzędownych przyłączonych będzie.

Po powrocie lorda Whitworta natychmiaſt ſię woyna rozpocznie, do którey i Hollandya należeć będzie, i z tey to przyczyny ambaſſador batawski w krotce naszą ſtolicę opuści. W iakim zaś ſtosunku zoſtaniemy z Hiszpanią, czas to odkryie. To mocarſtwo przynaymniey tyle chce uzyskać czasu, ile mu go potrzeba do powrotu oczekiwanych z południowey Ameryki okrętów z gotowemi pieniądzmi.

Okręt 112 armatny Ville de Paris ieſt przeznaczony na okręt admiralski dla lorda Cornwallis, który flocie kanałowey dowodzić będzie.

Admirał Keyth przybył tu z Plimutu dla znaydowania ſię na inſtallacyi kawalerow orderu łazienkowego.

Tuteysze pisma potwierdzaią, że jenerał Bertier, który był wypłynął z Dunkierki do Tabago był dla przeciwnych wiatrow przymuszony do Torbaiu zawinąć. Jenerał Andreoſſy napisał do niego przez sztafetę, poczem Bertier wypłynął na mieysce swoiego przeznaczenia.

Nasze dzienniki mowią, że Francya żądała od Hiszpanii, ażeby ta w przypadku woyny zamknęła dla Anglikow swe porty. Dodaią że w tym razie 60,000 Francuzow uda ſię pod Gibraltar i na granice Portugalii.

Do naszych osad zachodnioindyyskich wysełaią znaczne posiłki.

Na oſtatnim ſtatku pocztowym wysłano do Harwich 34 beczek pieniędzy.

Gazeta *the Courier* pod artykułem z Paryża donosi, że tam z archiwum podobywano wszyſtkich planow, mapp, tabel kontrybucyynych &c., których feldmarszałek Ryszelieu i inni jenerałowie francuzcy pod czas 7 letniey

woyny w hanowerskim potrzebowali, i one do armii francuzkiey będącey w Hollandyi posłano.

J. L. Fox udał się na głowne dowodztwo w Irlandyi, a dotychczasowy tamteyszy kommendant Meadows, gdzie indziey użytym będzie.

We wszystkich naszych portach nadzwyczaynie teraz werbuią, a tym sposobem wielu biegłych maytkow w ubiorze naiemników i rolnikow pochwytano.

Z Nowego Jorku pod d. 24 Kwietnia donoszą, że obawy względem Luizyanny bardzo się zmnieyszyły, czekaią tam teraz na skutek dzisieyszey negocyacyi z Francyą, a wypadki oney będą kierować krokami Amerykanow. Ob. Laussat przznaczony na prefekta francuzkiego Luizyany iuż do nowego Orleanu przybył, niewiadomo iednak czyli iuż rządy obiął.

Wieczorny the Couriers donosi: *Izba niższa o godzinie 5 wieczorem:* "Lord Liwison Gower zwrocił mowę swoią ku krytycznemu stanowi oyczyzny, i żądał, ażeby izba nie odkładała swych posiedzeń do poniedziałku, ale ie ciągle miewała. Na co P. Addington odpowiedział, że choćby izba iutro miała posiedzenie, iednak nic takiego niezaydzie, coby mogło J. K. M. dadź powod do przesłania izbie uwiadomień. P. Canning popierał wniosek lorda Gowera, ponieważ P. Addington d. 9 oświadczył, że d. 10 lub 11 w Paryżu rzecz się ostatecznie roztrzygnie. P. Addington tłumaczył się, że żadnego uwiadomienia przynieść nie może chybaby iuż rzecz była zupełnie skończona, to iest albo lord Whithworth Paryż opuścił, albo negocyacya ukończyła się pomyślnie. Po P. Addingtonie P. Grey znowu miał mowę. — Parlament swych posiedzeń nie odroczył. „

Wyrok gabinetowy pod d. 11. t. m. złagodził wyrok pod d. 6 Kwietnia względem wywozu broni, prochu, saletry &c. wydany, w następuiącym sposobie, że okręty płynące do Afryki mogą brać pewną ilość broni i ammunicyi daiąc zapewnienie, że nie gdzie indziey, iak tylko do Afryki one powiozą, na co kapitan przysięgę składać musi i podać reiestr branych armatnich kul, szabli &c.

Z Portsmutu donoszą, że batalion Royals który był zawichrzenie w Gibraltarze zrobił, wysłany został do Indyy zachodnich.

Okręt liniiowy Reasonable o 64 armatach popłynął do eskadry admirała Tornboruga na mieysce uszkodzonego okrętu Utrecht. Sydney Smith odiechał do Shernes. Lord Nelson oczekuie w Londynie na ostateczne instrukcye.

Przybyły do Bostonu z Chin okręt amerykański donosi, że Indyanie w Norfolk Sundzie napadli na osadę rossyyską, wszystkich mieszkańcow wyrznęli, i mieszkania razem z twierdzą spalili. Ten traf przypadł w Lipcu r. p.

Po przybyciu gońca stanu P. Huntera z Petersburga odprawiono 2 godzinną gabinetową radę:

Dwa domy bankierskie w Bondstreet zaprzestały wypłacać.

Na wczorayszey gali poseł duński przedstawił P. Petersena sprawuiącego interessa duńskie w Ameryce.

R. p. wywoz z Anglii szacowany iest do 48,500,683 f. szt. (1,940,027,320 zł. pol. to iest 6,800,000, więcey niż w r. zaprzeszłym, a to samych tylko płodow i rękodzieł angielskich. Od r. 1792 wywoz naszych towarow potroił się, a te po 50 od 100 zdrożały. Bilans iest nie wypowiedzianie przeważaiący na naszą stronę. Przywoz w r. p. wyniosł 1,750,000 f. szt. mniey niż w r. zaprzeszłym, a rachuiąc do tego nadmiar wywozu wypada ko-

rzyści dla nas w r. p. 8,550,000 f. szt. W r. p. na 11,100 okrętow angielskich, na których się 93,902 maytkow znaydowało przywieziono 1,561,000 beczek, a na 3,389 okrętow zagranicznych osadzonych 24,953 ludzi przywieziono 434,174 beczek. Liczba wysłanych zagranicę okrętow iest prawie taż sama. Wywoz i przywoz w Szkocyi iest $\frac{1}{6}$ częścią angielskiego, ale liczba statkow dochodzi połowy.

Z Paryża d. 13. *Maia.*

Wszyskie nadzieie pokoiu zniknęły. Rząd nasz nie przyiął ultimatu podanego przez lorda Whitwortha, zatem ten ambassador dziś o godzinie 10 w nocy wyiechał do Londynu, o którem zdarzeniu natychmiast doniesienia do różnych dworow sztafetami rozesłano.

Onegday przybiegł tu goniec rossyyski z depeszami do naszego ministra i lorda Whitwortha za którym natychmiast w podroż się puścił, chcąc go dziś w drodze doścignąć. Stąd niektórzy karmią się ieszcze nadzieią pokoiu.

Odwołany z Ratyzbony Ob. Mathieu iest tu na d. 20 t. m. spodziewany. Obeymuie on urząd praworadnego w wydziale zagranicznym, na którym się żyiący ieszcze Pfeffel niegdyś zalecił.

Mowią o umowie z Cesarzem niemieckim która w przypadku woyny ma bydź bardzo korzystna dla naszego handlu na morzu adryatyckiem. Przynaymniey dwor wiedeński iest nam bardzo przychylny z powodu interessow niemieckich.

Arcykanclerz niemiecki ma tu przysłać swego taynego konsyliarza hrabię Benzla wcelu umowienia się o cła reńskie.

Wczoray u nas chleb staniał, i 4 funty kosztuie tylko 13 soldow.

Jenerał dywizyi Hautpoult został jeneralnym inspektorem iazdy w niższym i wyższym Renie, a ienerał Ney jeneralnym inspektorem iazdy w departamentach Mozelli, Meurty, Mozy i Vosges składaiących dawną Lotaryngiią.

D. 7. t. m. okręt Mars odpłynął z Hawru z woyskiem do St. Domingo.

W Tulonie eskadra kontra admirała Lesseigua, która świeżo z Konstantynopola powróciła będzie wielą okrętami pomnożona. Spodziewaią się tam także eskadry hiszpańskiey.

Zasłużony minister wewnętrzny Ob. Chaptal dał 2000 frankow na rozszerzenie szczepienia krowiey ospy.

Sławny konsyliarz Harles w Erlandze został aktualnym członkiem instytutu narodowego.

Hrabia Legen przybył tu z Ratyzbony.

Armia zgromadzona na granicach państw kościelnych coraz bardziey się wzmacnia. Większa część załogi mantuańskiey z liczną artyleryą iuż tam przybyła.

Zapewniaią że Anglia wtedy obiecała opuścić Maltę, gdy Francya zrzecze się Luizyany, Florydy, Parmy, Placencyi, i wyspy Elby.

Jenerał Rochambeau nieoddali się z St. Domingo, iak rozgłoszono.

Do Kadyxu przywieziono świeżo z Veracrux 13 mill. piastrow.

Z Sables donoszą, że ztamtąd wyszła liczna piechota i artyllerya do Isle Dieu dla zabezpieczenia tey wyspy przeciw napaści angielskiey. Załoga także w Sables została wzmocniona.

Jenerał Menou wydaną odezwą w Turynie zaprzecza wieści ażeby Piemont miał wrócić do dawnego pana. "Nigdy, mowi jenerał Menou, nigdy pierwszy konsul nie zwykł cofać kroku swoiego, a Piemont będzie na zawsze składadź cząstkę Rzepltey francuzkiey.

Od momentu zawarcia pokoiu z Angliią,

Bordeaux wysłało do osad 290 okrętów.

D. 28 p. m. zwłoki sławnego kardynała Bernisa złożono w kościele minegskim. Umarł on w Rzymie, ale w testamenie zalecił, aby go pochowano w oyczystem gniaździe.

Z Ratysbony d. 13. Maia.

Poseł francuzki Ob. Laforet odebrał rozkaz od swego rządu udadź się iako nayspiesznięy do Berlina na mieysce jenerała Bernowilli, a urząd iego iako posła w Monachium zastąpi Ob. Otto. Poseł Rossyyski baron Bühler czeka tylko na depesze odedworu, po których odebraniu natychmiast do Karlsbadu wyieżdza. — Pełnomocnik noremberski baron Tucher wyiechał ztąd na czas nieiaki, a poseł brunświcki baron Ompteda od 8 dni niebezpiecznie choruie.

Rzesko mieyskie kollegium w Ratysbonie następuiący między sobą układ zrobiło, względem dyrektoryi i głosowania:

Gdy przy uskutecznieniu lunewil: traktatu wiele miast rzeskich, a szczegulnięy dyrektoryalne miasto Ratyzbonę na wynadgrodzenie oddano, zatem w celu ustanowienia nowey dyrektoryi miasta Rzeskie mianuią pełnomocnikami: Auszpurg senatora Stettena, Lubeka senatora Roddego, Noremberga P. Fuchera, Frankfurt Ludwika Bühmera J.U.L., Brema senatora Horna, Hamburg syndyka Stewekinga, którzy na następuiące umowili się punkta. 1) Dyrektoryat rzeskomieyski będzie na przemiany pomiędzy 6 miastami; 2) co 2 lata będzie zdawany innemu miastu; 3) iedno miasto drugiemu nie może odstępowac swey kolei; 4) zamiast porządku ławkowego będzie wzywanie głosów, a wezwany głos będzie pierwszy po dyrektoryalnym; 5) Dyrektoryat teraz oddaie się Hamburgowi, a zmiana iego nastąpi dnia 28 Kwietnia 1805 &c. Dan w Ratyzbonie dnia 4 Maia 1803.

Ministrowie mocarstw pośredniczych przed notą, w ktorey donieśli o ukończeniu swego urzędowania, podali ieszcze następuiącą.

„Niżey podpisany minister nadzwyczayny Rzpltey Francuzkiey (i minister pełnomocny Imperatora wszech Rossyi,) przed ukończeniem swego urzedowania nie może się wstrzynać, ażeby nie ściągnął uwagi deputacyi Rzeszy na 26ty paragraf nowego Rzeszy prawa, względem wynadgrodzenia dla W. Przeoratu zakonu Maltańskiego w Niemczech, a który sam tylko nie zaiął ieszcze kapituł, opactw i klasztorow, przeznaczonych sobie w Bryzgowii.

Prawo W. Przeoratu iest wyraźne, a konwencya zawarta w Paryżu d. 26. Grudnia 1802 r. nietylko mu nie uwłacza, ale go nawet potwierdza w artykule 4tym, wyłuszczonym iaśniey ieszcze w nocie od ministrow mocarstw pośredniczych dnia 9. Marca podaney.

Ważną iest rzeczą dla dzieła pomyślnie ukończonego pod opieką obydwoch mocarstw pośredniczych, ażeby żaden iego układ bez skutku nie pozostał i ażeby tym samym miało zaufanie, ktore mieć powinno: Mocarstwa pośredniczące nie mogą bydź oboiętne na liczne trudności czynione od urzędnikow Xcia Modeny, Wielkiemu Przeoratowi Niemieckiemu w zaięciu possessyi nawet po ratyfikacyi Cesarskiey, przez ktorą ważne negocyacye zatwierdzone zostały. — W Ratyzbonie dnia 9. Maia.

Baron *Bühler*. — *Laforet*.

Z Moguncyi d. 14. Maia.

Przed kilką dniami przybył tu znany w dzieiach rewolucyi Francuzkiey Xiążę Karol Hessen Rotenburg w towarzystwie brygadyera żandarmow. Tuteyszy kommissarz rządowy wyprowadził go za most na grunt niemiecki, a proces tego aktu posłano do Paryża. Ten Xiążę już więcey do Francyi nie powroci.

Coraz ściąga ſię więcey woysk francuzkich do Niższego Renu.

Z Hagi d. 17. Maia.

Po nadeyściu wiadomości o odieździe Whitwor a z Paryża, zgromadził ſię zaraz dyrektoryat i wysłano woyska do Helderu i Texelu dla osadzenia tamteyszych twierdz przed kilku latami założonych, do czego dalsze potrzeby z Hoorneńskich składow brane będą. Wiele ſtatkow wysłano ku uyściu Mozy i Texelu. Wreszcie w woysku batawskiem niewidać ieszcze poruszeń.

Przeciwnie zaś w woysku francuzkiem wszyſtko ieſt w poruszeniu. W okolicach Nimwegi ich ſiły coraz ſię z większaią; od d. 11 jenerał Leopold Berthier ieſt kommendantem nowey armii francuzkiey w Hollandyi, i założył głowną kwaterę w Nimwedze. Po iego przybyciu jenerał Mortier odprawił mustrę ze zgromadzonem woyskiem. Wszyſtko pokazuie, że woyska wkrótce marsz rozpoczną.

Poseł angielski oczekuie co moment rozkazu do wyiechania.

D. 14 przybył tu gońcem młody Semonwill z Paryża; wiadomości, które przywiozł były bardzo woienne, nie mogł iednak ieszcze wiedzieć o wyieździe lorda Whitworta, która to wiadomość skoro nadeszła zaraz ią nasz miniſter van der Goes tuteyszym obcym posłom przesłał.

Nasza gazeta mowi: W czaſie gdy nam woyna zagraża, do którey my lubo głowną ſtroną nie będziem, ſtaniemy ſię iednak głowną oney offiarą. Z tem wszyſtkiem rząd zwyczaynym sobie torem to ieſt podarunkami chce ią odwrocić.

Nasz Konsul w Maladze pod dniem 23 Kwietnia donoſi.

Dziś rano od naszego konsula z Trypolu liſt odebrałem, w którym mi donoſi, że bey dla nie nadesłania przyrzeczonych upominkow woynę wydał, gdyby był nasz konsul nie wyiednał zwłoki do 24 Kwietnia, i lękamy ſię wybuchnienia woyny, ieżli w tym czaſie podarunki nie nadeydą. Posłałem tę wiadomość do admirała de Winter i wszyſtkich naszych konsulów.

Z Sztuttgardu d. 12. Maia.

Hrabia Panin bywszy miniſter roſsyyski przybył do naszego miaſta, z Monachium na Auszpurg.

Xiężna wdowa Dwochmoſtow przed kilku dniami przeieżdzała do Elektora Kolońskiego, a na d. 10 b. m. powrociła do Neuburga.

Z Frankfurtu d. 12. Maia.

Dowiaduiemy ſię z Biberach, że Xiąże panuiący Naſſau Uſſingen wyznaczył dla Xżny wdowy Naſſau Saarbruck z domu Xiężniczki Montbarry, która od lat wielu mieszka w Paryżu znaczne dochody.

Dwie kompanie regimentu pruskiego Heſsenkaſſel przechodziły na d. 2 b. m. przez Kaſſel dążąc Muhlhausen.

Dnia 17. Maia.

Niektore kantony szwaycarskie, zamiaſt słow Rzplta helwecka, używaią teraz skonfederowana Szwaycarya.

Elektor Badeński ma ſię ziechać z Xciem Heſſen Darmſtadt w Manheimie. Małżeńſtwo Xcia naſtępcy Darmſtadt odprawi ſię w Karlsruhe.

Bywsze hrabſtwo Rzeszy Wetzlar, przyłączone teraz będzie do Xięſtwa Aschaffenburg.

Gazeta Lipska pod d. 7 zawiera: Jan Fryderyk Meyer, obywatel w Schkeuditz, donosi: iż żona iego powiła mu syna, któremu dano imie Auguſt Bonaparte, o czym ſię wszyſtkich przyiacioł wielkiego męża Bonaparte uwiadomia.

Z Petersburga d. 28. Kwietnia.

Dla lepszego i ſtosownieyszego urządzenia Syberyi, Imperator posłał tam senatora Selifontowa w charakterze jen. Gubernatora To-

bolska i Irkucka, zachowawszy iednak dowodztwo garnizonu w Irkucku jen. lentn. Lebedow.

Imperator oświadczył na pismie hrabiemu Ostermann swoią wdzięczność, za 60 letnie usługi poświęcone oyczyznie, zostawił mu pensyą do życia, przysłał na dowod szacunku i przychylności znaki pierwszego rossyyskiego orderu bryliantami przyozdobione, życząc: ażeby uwolnienie się iego od obowiązkow, do wzmocnienia zdrowia posłużyło.

Ukaz Imperatorski pod dniem 17 Kwietnia zawiera: iż cło od zagranicznych wprowadzanych towarow, nie ma bydź płacone w zagranicznych złotych lub srebnych pieniądzach, ale w assygnacyach państwa, rachuiąc talar hollenderski po dwa rubli i 10 kopijkow, co ma się rozpocząć na komorach celnych Baltyckiego i białego morza w 2 miesiące, a na innych komorach w 6 tygodni po odebraniu ninieyszego urządzenia.

Z Saltzburga d. 2. Maia.

Arcy-Xiążę Ferdynand przybył tu d. 28. Kwietnia w towarzystwie Hrabiow Manfredini i Capponi. Przywitany był przez wystrzał z armat, odgłosy dzwonow i okrzyki mieszkańców. Mieszczanie staneli pod bronią, podzieliwszy się na różnę korpusy piechoty i iazdy. Wieczorem całe miasto było illuminowane. Nazaiutrz przyymował Arcy Xżę powinszowania od ministrow, dykasteryow i magistratur. Wczoray udał się z całym dworem do kościoła katedralnego, gdzie W. Msza śpiewana była.

Z Kadyxu d. 26. Kwietnia.

D. 23. t. m. przybył z Werakruxu okręt Julian, ktory przywiozł 2,682,118 piastrow twardych i innych płodow na rzecz J. K. M. Bankocetle zaraz się podniosły, co ożywiło nadzieie pokoiu.

Z Berlina d. 17. Maia.

J. Jmp. M. Wszech Rossyy raczył tuteyszego szkoły lekarskiey dyrektora P. Gverka kosztonym pierścieniem udarować.

Zasłużony profesor Oliwier w przeciągu 5 miesięcznego tu bawienia tak się dalece w urządzeniu szkoł tuteyszych zalecił, iż od wszystkich nieuprzedzonych tey rzeczy znaiomcow poklask otrzymał. Nauczyło się w 3ch miesiącach 80 dzieci z miernemi talentami podług iego przepisow czytać. Podał on także wyborne sposoby uczenia ortografii, ktore nayświetnieyszy obiecuią skutek. Król Jmć w nadgrodę iego zasług oprocz danych mu 1000 talarow, dał mu ieszcze przywiley wydawania swych dzieł elementarnych.

Rozmaite Wiadomości.

Kromwel protektor angielski, przyymował francuzkiego posła Xcia Crequi z naywiększą okazałością. Skończywszy poseł do niego przemowę oddaie mu list od swego Króla z napisem: *JO. Oliwerowi Kromwelowi, Protektorowi Anglii, Szkocyi i Irlandyi.* Protektor rzucił tylko okiem na napis, schował list nie czytaiąc go do kieszeni, i odwrocił się natychmiast od niego. Takie postąpienie bardzo obraziło posła, i iak tylko zeszedł się z sekretarzem stanu Thurlow, żalił się na takie postąpienie protektora i wyrządzoną zniewagę iego panu, tak wielkiemu Monarsze, na reszcie pytał go, coby tego za przyczyna była? Thurlow odpowiedział, iż może protektor nie kontent z napisu na liście. Poseł utrzymuie, iż był iak tylko można naystosowniey napisany. Nakoniec Thurlow powiada, iż protektor spodziewał się takiego napisu: *Naszemu Nayukochańszemu Bratu Oliwerowi Lordowi Protektorowi.* Poseł doniosł o

tym przypadku do Paryża. Luwik XIV odebrawszy takową wiadomość, rzecze: " Jak że ia mam takiego człowieka bratem nazywać? " O, czemu nie, odezwie się kardynał Mazaryni? Nazwiy go W. K. Mość swoim oycem, i nawet czem więcey, ieżeli tego potrzeba, abyś tylko od niego otrzymał czego żądasz. Posłano zatem inny list z żądanym napisem, który był dobrze przyięty. Sędzia Roohby, iako obecny przy oddaniu tego listu, opisuie tę anekdotę.

Bassompierre pytał się iednego razu pewnego kapitana wiele ma lat? — Dokładnie nie wiem odpowie kapitan, ale rozumiem, że 38 albo 48. — Jak to? rzecze Bassompierre, różnicy 10 lat nie masz WPan wiedziec. „ Ey Mci Panie, odpowie kapitan, ia tylko rachuię moie pieniądze, owce, bydło &c. ale lat nigdy, bo mi tych zapewne nikt nie ukradnie. „ Piękna hrabina *** weszła iednego dnia na wielką kompanią bardzo gustownie, ale cokolwiek wykwintnie ubrana. Nie piękna ale bardzo obyczayna Pani D. — chcąc z niey zażartować zbliża się do niey i mowi: „ Moia hrabino ubrałaś się gdyby panienka. „ Bydź może, Mościa Pani, odpowie hrabina powolnem głosem, ale nie każda uyść za nią może!

Wielki klasztor Kartuzow przy Grenoble, który był razem siedliskiem jenerała ich zakonu, odwiedzało bardzo wiele ludzi dla iego rozkosznego położenia, między któremi znayduiemy w Xiędze cudzoziemcow dwoch sławnych Angiikow zmarłego Wilkes, i żyiącego ieszcze biskupa Derry (który także w Niemczech dla obszerney swoiey otwartości iest znany) następuiące napisy:

" Miałem szczęście zostawać tu w wielkim klasztorze Kartuzow cały dzień 24 Lipca 1765 i liczę ten dzień pomiędzy nayszczęśliwszemi mego życia. Przyiaźń i grzeczność z iaką mię Ci oycowie przyięli, uiely moie serce, a rozmowy z jenerałem i koadiutorem mię zbudowały. Dzikie lasy, ciemne skały i owa osobność pobudzaią człowieka domyślenia i usypiaią w nim nieczyste i niespokoyne namiętności. Z żalem porzucam to mieysce i dobrych tych oycow obsypany ich dobrocią J. Wilkes. „

" Przyiechałem tu w sobotę 15 Sierpnia i musiałem tu dla przypadku 48 godzin zabawic. Może, iak mowi Król Rychard, przeżyłem ich dobroc: Jenerał odmowił mi obeyrzenia biblioteki, a kucharz potrzebnych żywności. Opuszczam to mieysce podług modnego wyrazu więcey obsypany oziębłością, niżeli grzecznością, więcey nakarmiony ukłonami, niżeli potrawami. Widzę właśnie przychodzących dwoch kapucynow, z tego powodu przychodzi mi na myśl, że tu spełni się: Nakarmił głodnego, a bogacza odesłał prozno. Patrząc na tych oycow przypominam sobie co Wirgiliusz powiedział o mieszkańcach państwa Cieniow: " Z ochotą nosili po świeżem powietrzu przykre ubostwo i mozoły życia. „ Fryderyk Harvey, Hrabia Brystol, biskup Derry.

Sprawiedliwość w Portugalii iest łagodna i bardzo powoli wymierzana. Przed ministrostwem margr: Pombal, był zwyczay, iż dozorca więzienia wypuszczał więzniow, a ci przyrzekali mu; iż gdy dekret wydany na nich będzie, powrocą. Pewien winowayca w tym sposobie uwolniony, 7 lat pracował iako rzemieślnik na prowincyi, gdy go na szubienicę skazano. Dozorca więzienia doniosł mu o tym, i on powrocił; przypadkiem dowiedziano się o tym u dworu i darowano mu karę.

DODATEK

DO Nru. 44.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W e Srodę Dnia 1. Czerwca 1803.

Umysły złośliwe i uszczypliwe są zarazą społeczności.

Saevit atrox Volscens, nec teli conspicuit usquam
Auctorem nec quo se ardens immittere possit.
Virg. Eneid. IX.

Wolscen gniewa się, że nie wie kto mu raz zadał, i przeciw komu ma zemstę swoię wywrzeć.

Nic podleyszego, nic niegodziwszego iak zadawanie śmiertelnych razow reputacyi człowieka. Pisma satyryczne pełne dowcipu i ognia podobne są do strzał zatrutych, które nie tylko że ranią, ale nadto czynią ranę niewygoioną. Ile razy widzę złośliwy umysł maiący wesoły i żartobliwy humor, tyle razy zakrwawia się moie serce. Umysł takowy nie zna większego ukontentowania iak kiedy może zasmucić partykularnego człowieka, poróżnić nayblizszych krewnych, lub wystawić na śmiech publiczności całe familie, sam kryiąc się w tłoku. Człowiek dowcipny, a przytem złośliwy iest naygorszem stworzeniem w społeczności. Uszczypliwe iego razy dosięgną nawet tych, ktorzy powinni bydź oszczędzani. Cnota, zasługi i to wszystko co zasługuie na pochwałę, iest celem iego szyderstwa. Nie można dosyć opisać ile pociski wychodzące z zakątka, zadaią ran i zgryzot tem, ktorzy są ich celem. Satyra i paszkwil nie są w prawdzie kradzieżą, ani zaboystwem; ale ileż osob nie wolałyżby raczey stracić znaczną summę pieniędzy, a nawet samo życie, niżeli być wystawionemi na śmiech lub uchodzić za niegodziwych?

Ci ktorzy zdaią się bydź obojętnemi na podobne obelgi, nie są iednak wyiętemi od sekretnych zgryzot. Zastanawiałem się z tego powodu po kilka razy nad okolicznością śmierci Sokratesa. Krótko nim ten wielki mąż połknął przygotowaną sobie truciznę, miał ieszcze mowę do swych przyiacioł o nieśmiertelności duszy, i zaraz na wstępie oświadczył, iż nie rozumie, żeby też choć nayuszczypliwszy umysł, potrafił naganić w podobnym razie iego z niemi rozprawę. Nie masz wątpliwości, że tu rozumiał poetę Aristofana, ktory napisał przeciw niemu komedyą wyśmiewaiąc go z wszystkiemi iego maxymami. Wielu pisarzow uważaią, że Sokrates tak mało był wzruszony tą sztuką błażeńską, iż sam był po kilka razy na iey reprezentacyi bez okazania naymnieyszego gniewu. Lecz ieżeli mi wolno sprzeciwić im się, iestem pewny, że ten niecny postępek zostawił nieiakie wrażenie na umyśle tego boskiego filozofa, ale zanadto był mądry, ażeby go miał okazać.

Cezar widząc się bydź wystawionym na satyry Katula, zaprosił go iednego razu na wieczerzą do siebie, i tak go grzecznie i wspaniale przyiął, że na przyszłość stał się iego naywiernieyszym przyiacielem. Kardynał Mazaryni nie nal podobnie sobie postąpił z uczonym Quilletem, który go w łacińskim poemacie wychłostał. Kazał go do siebie zabrosić, i po skromney wymowce względem iego pisma, zapewnił go o swoim szacunku i przyrzekł mu pierwsze wakuiące opactwo, czego w kilka miesięcy dotrzymał. Ten postępek tak dalece skutkował na autorze, iż wyrzuciwszy to, co mogło obrażać kardynała, przypisał mu drugie wydanie swego poematu. — Syxtus V. nie postąpił sobie tak wspa-

niale. Gdy wyniesiony został na Stolicę Swiętą, okryto pewnego wieczora statuę Pasquiniusza brudną koszulą z podpisem: "iż musi brudną koszulę nosić, ponieważ iego praczka została Xżną." Ten przycinek tyczył się siostry Papieża, przymuszoney żyć z tego zarobku przed wyniesieniem iey brata, i tyle narobił hałasu w Rzymie, iż Papież wyznaczył pewną summę pieniędzy na odkrycie autora. Nieszczęśliwy ten człowiek położył nadzieię w wspaniałości Papieża, i sam się za autora doniosł. Papież kazał mu wprawdzie wyliczyć obiecaną summę, ale razem urznąć ięzyk i uciąć ręce, ażeby więcey nie był w stanie pisać paszkwilów. Wiadomo wszystkim, że satyryczny Aretin brał pensye od wszystkich Xiążąt. W iednym nawet liście chwali się, że i Króla Perskiego pod swoy haracz podbił.

Lubo ta mała liczba ludzi znakomitych dostoynością, o których wspomniałem, zachowała się w rożnym sposobie względem satyrykow swego wieku, wszyscy iednak okazali, iż nie byli oboiętnemi na rzucane przeciw nim Pociski. Co do mnie, nigdybym nie ufał człowiekowi podobnego charakteru, taki bowiem powstanie nawet przeciw swemu dobroczyńcy. Wyznać potrzeba, iż mierni wierszopise nayokrutnieyszemi są dla ludzi. Młoda i niewinna dziewczena wystawiona bywa na ich iałowy śmiech, za iedno przypadkowe spoyrzenie. Oyciec familii iest wyszydzony za domowy przypadek. Kobieta za źle wytłómaczony czyn lub słowo prowadzi resztę życia w niepokoiu. Co mówię? Człowiek uczciwy i przykładne prowadzący życie, bywa zniechęcony za wyśmianie przymiotów, które mu honor powinny czynić. Stąd okazuie się iasna prawda, że rozum bez cnoty i uczuciów ludzkości, iest szkodliwym!

Wiem, iż znayduią się pisarze lekkiego umysłu, którzy poświęcaią reputacyą swych przyiaciół i znaiomych nie tak ze złości, iako raczey z wesołości i z głupiey ambicyi rożnienia się od innych dowcipnym ucinkiem, iak gdyby nie było większym zaszczytem dla człowieka mieć dobre serce, niżeli uchodzić za dowcipnego. Autor maiący ogień i żywość zadaie często śmiertelne razy pomimo swey chęci. Dla tego też postanowiłem u siebie za regułę, iż człowieka nieuważnego bardziey się obawiać należy, niżeli człowieka z natury złego, ponieważ ten nie attakuie tylko swych nieprzyiaciol i tych, którym źle życzy, tam ten zaś razi zarowno przyiacioł i nieprzyiacioł. Nie mogę się wstrzymać abym nie zakończył tego pisma przytoczeniem baieczki kawalera Roger Estrange, która mi właśnie pod oczy podpadła: "Roy chłopcow usiadłszy nad brzegiem ieziora oczekiwali aż się która żaba pokaże, a gdy która ukazała głowę, rzucali na nią kamieniami poki się nie schowała. W tem iedna z nich nayśmielsza odezwie się do nich: "Chłopcy wy sobie rozrywkę czynicie, lecz tę rozrywkę, może która z nas życiem przypłacić!"

CENA ZBOZ

Na targu w Krakowie d. 31. Maia 1803.

Korzec Pszenicy	zł. pol. 23	do	26.
— Żyta	19	—	22.
— Jęczmienia	15	—	17.
— Owsa	11	—	12½.
— Groch	20	—	23.
— Kaszy iaglaney	32	—	36.

W Wiedniu d. 21. Maia.

Meca wynosząca 26 naszych garcy:

— Pszenicy	zł. pol. 21	do	28.
— Żyta	20	—	22.
— Jęczmienia	16	—	10.
— Owsa	13	—	14.

W Brynie d. 20. Maia.

Meca Pszenicy	zł. pol. 20	do	22.
— Żyta	16	—	17.
— Jęczmienia	12	—	13.
— Owsa	9	—	11.
— Prosa	20	—	22.

W Gdańsku d. 14. Maia.

Szefel czyli pół korca naszego w monecie pruskiey:

— Pszenica	zł. pol. 12	do	14.
— Żyto	10	—	10.
— Jęczmień	7½	—	8.
— Owies	6.	—	

DONIESIENIA.

Dnia 13 Czerwca r. b. o godzinie 9tey zrana będzie Budynek drewniany na podworzu w kamienicy funduszu edukacyynego pod Nrem 606 na Szpitalney ulicy w Krakowie znayduiący się, w tey samey kamienicy więcey daiącemu za gotowe pieniądze sprzedany, co każdemu ninieyszym do wiadomości publiczney się podaie.

Z C. K. dóbr kraiowych zachodnio Galicyyskiey Administracyi.

W Krakowie dnia 21 Maia 1803.

Ponieważ Ur. Maiewski odstąpił zalicytowaney dzierżawy dwoch części wsi Bronczyce w Krakowskim cyrkule położoney do zawakowanych Kanoniy Kollegiatowych S. Michała należących :. przeto powtorna licytacya teyże dzierżawy 11 Czerwca t. r. w tuteyszey kancelaryi cyrkularney, odprawiać się będzie.

Zaczym maiący ochotę wzięcia na siebie pomienioney dzierżawy stanąwszy tu na terminie postanowionym o 9 godzinie z rana, czwartą częścią ceny fiskalney 1135 ryń. wynoszącey mianowicie 284 ryń. na zakład mieć przy sobie powinni.

Oprocz tego ogłasza się, że 15 Czerwca t. r. należące do prebend prostych dziesięciny bronczyckie w Niedzicy, i Wyciążu, tudzież w Krakowskim cyrkule z gruntu włościańskiego w Szreniawie na trzy lata w dzierżawę puszczone będą. Cena fiskalna pierwszych 125 ryń.; drugich 90 ryń., a trzecich 12 ryń. 30 kr. wynosi; każdy zaś licytuiący zakład 10cio setny przed licytacyą złożyc obowiązany będzie.

Z C. K. Cyrkułu Krakowskiego. Dnia 9 Maia 1803.
Riedheim, starosta cyrkularny.

Ces. Krolewskie Sądy szlacheckie Lubelskie Galicyi Zachodniey uwiadomiaią ninieyszym Edyktem wszystkich i każdego w szczególności, iż końcem sprzedania przez licytacyą wsi Sosnowa Wola małoletney Heleny Moszyński dziedziczney w Cyrkule Jozefowskim leżącey, a podług dzieła detaxacyi za summę 129,623 Zł. pol. 10 gr. oszacowaney na żądanie Pani Anny z Łuczanow Zagorski Matki i Opiekunki, iako też Pana Wacława Węglińskiego współopiekona, za zezwoleniem dla dobra małoletniey na toż sprzedanie przez zwierzchność przyzwoitą na dniu 22 Grudnia 1802. udzielonym, po upłynieniu nadaremnie terminu pierwszego na dniu 31. Marca r. b. ustanowionego, gdy ciż opiekunowie o wyznaczeniu drugiego terminu dopraszali się, takiż termin na dzień 23. Czerwca r. b. o godzinie 10 zrana ustanawia się: dla tego wszyscy kredytorowie małoletniey Heleny Moszyński na rzeczonych dobrach Sosnowa Wola bezpieczeństwo swoie maiący na tenże termin na dniu 23. Czerwca r. b. wyznaczony, nie oczekuiąc osobnego przywołania, niniejszym się wzywaią; gdyż wszyscy na rzeczonym terminie nie zgłaszaiący się wiedzieć maią, iż ani do nabywcy albo kupuiącego te dobra, ani do samychże dóbr prawa więcey nie maią, lecz swego zaspokoienia z summy przez sprzedaż wynikłey, albo z innego zadłużoney maiątku poszukiwać muszą. Pod następuiącemi zaś warunkami też dobra sprzedane będą: aby przed licytacyą dziesiąta część summy szacunkowey za vadyum, reszta zaś summy przez licytacyą wypadłey w 14 dniach do depozytu sądowego w monecie kursuiącey złożona była, i aby pod temi warunkami na licytacyi naywięcey daiący, gdyby tychże warunkow punktualnie nie zachowywał, tey surowości podpadał, iż vadium utraci, a z iego kosztem i niebezpieczeństwem nowa licytacya wyznaczona będzie. Wreszcie zostawuie się wolno chęć kupienia maiącym względem summy detaxacyiney w sądowey Registraturze, albo przy samey licytacyi dzieło detaxacyi dóbr maiacych bydź licytowaney przeyrzeć.

Gołaszewski.
Gruszecki.
Münch.

Z Rady C. K. Sąd: Szlach: Lubel: Galicyi Zachodniey
Dan w Lublinie 4. Maia 1803.
Sahaneck.

Przez Magistrat C. K. Głownego Miasta Krakowa, niniejszym oznaymuie się że mieyski Krakowski w przedmieściu Kleparzu wewnątrz lenii pod Nr. 167 położony Folwark Szlak dawniey Grzymałtow, Montelupiowskie zwany sposobem publiczney w Ratuszu w ulicy Brackiey dnia 18 Czerwca r. b. o 9 godzinie przed południem odbywać się maiącey licytacyi w arendowną possessyą wypuszczony zostanie i w prawdzie z warunkami następuiącemi.

1sze Tenże Folwark Szlak ze wszystkiemi przynim znayduiącemi się gospodarskiemi zabudowaniami i do tego należącemi gruntami naywięcey daiącemu w arędowną na 3 ciągle po sobie idące roki to iest od dnia 24 Czerwca roku 1803 do dnia tegoż samego roku 1806 w possessyą wypuszczony zostanie.

2gie Cena fiskalna podług dawney kwoty arendowney wynosi rocznie 757 ryń. 30 kr.

3cie Każden życzący sobie tego folwarku arędy iest obowiązany vadium proporcyonalne względem całkowitey summy fiskalney od 757 ryń. 30 kr. po $\frac{10}{100}$ a zatym ryń. 75 kr. 45 w licytuiącey kommissyi, w gotowości złożyć.

4te Gdy naywięcey daiący arędatorem tego Folwarku zostanie, będzie powinien kwotę arędowną w ratach półrocznych do kassy mieyskiey przodkiem płacić, iuż zaś ratę pierwszą zaraz po ukończoney licytacyi w kommissyi złożyć.

5te Bedzie tenże aredator rownie obowiązany dla zabespieczenia dochodow mieyskich kaucyą walor swoy maiącą na kwotę półroczną wypadaiącey summy arędowney fideiusoryczną albo w obligacyach kraiowych, lub w gotowych pieniądzach naydaley w dniach 8miu po zalicytowaniu z sobą przynieść.

6te Grunta przytym Folwarku znayduiące się porządnie opisane zostaną, które arędator w tym samym kształcie i granicach po wyyściu arędy nazad oddać, iako także takowe w dobrym utrzymować stanie ma daley:

7me Powinien bedzie arędator przy swym ustąpieniu, przy inwentarycznych budowlach, także i zasiew od arędatora teraz odchodzącego odebrany bydź miany, którен iemu podług inwentarza odany zostanie i quali & quanto nazad pozostawic, pozostawienie zaś zasiewow większe one iuż z kassy mieyskiey będzie wynadgrodzone.

8m Każdą szczególną reparacyą która w gotowych pieniadzach, 5 ryń. nieprzeniesie arędator z własności zastąpić przeciwnie atoli reparacyi wiekszych mimo wiedzy i zezwolenia magistratu tym mniey dopełniać może, gdyż iego nato wyłożone koszta niebyłyby powrocone.

9te Przytym Folwarku fundus instructus żaden nie znayduie się.

10te Wszelkie monarchiczne podatki bez różnicy kassa mieyska przymuie na siebie, i

11te Względem oddania z tego Folwarku należącey się naturalney dziesięciny ma się arędator sam z dotyczącym tey dziesięciny właścicielem ułożyć.

12te Gdyby arędator w użytkowaniu swoim szkodę iakową odniosł; wowczas tylko w tym zdarzeniu iemu przez ugodę miane bydź oznaczone wynadgrodzenie, będzie udzielone, gdyby zasianie użytku polnego wcale przepadło.

13te Potwierdzenie tego zaarędowania i maiącego bydź podług tego zawartego kontraktu od wysokiey kraiowey zwierzchności zawisło szczególnie.

Wszyscy zatym zaarędowania tego Folwarku życzący sobie, maią się w mieyscu i czasie wyżey rzeczonych znaydować.

Dradcki.
Gollmayer.
Rangstein.
Kannamiller.

Z Rady Magistratu C. K. Stołecznego Miasta Krak.
Dan w Krakowie dnia 20 Maia 1803.
Plinta.

C. K. Sądy Szlacheskie Lubelskie Gallicyi Zachodnie uwiadamiaią niniey szym Edyktem JW. Władysława Hrabię Branickiego, iż C. K. Fiscus imieniem funduszu edukacyi przeciwko massie krydalney JO zmarłego Kazimierza Xcia Sapiehy, ludzież przeciw JW Władysławowi hrabi Branickiemu względem summy 580,0 zł pol do Sądow tuteyszych żałobę podał, i pomocy Sądowey doprasza się

Gdy zaś też Sądy dla zagranicznego iego zamieszkania iemu tuteyszego sądowego adwokata Chylinskiego za obrońcę, z iego szkodą i niebespieczeństwem ustanowiły, z którym też Sprawa rozpoczęta podług przepisanego dla Gallicyi Zachodniey sądowego porządku prowadzona i ukończona będzie: napomina się on ninieyszym Edyktem, aby w terminie 90 dni do odpowiedzi się stawił, i ustanowionemu dla siebie obrońcy dokumenta swe oddał lub innego sobie patrona obrał, i tego Sądowi wmienił, i oraz tych podług prawa użył środkow, które sie do obrony swey Sprawy pożytecznemi być zdaią gdyby bowiem tego nieuczynił i swą zaniedbał Sprawę, samby sobie szkodę może iaką z tąd wynikaiącą przypisać winien był.

Dan w Lublinie dnia 16. Lutego 1803 roku.

Gołaszewski.
Gruszecki.
Münch.

Z Rady C. K. Sądow Szlach: Lubelskich Galicy Zachod.
Sahaneck.